

Täysistunto

Torstai 8.12.2022 klo 15.59—20.08

4. Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko kaupan toimialasta

Valtioneuvoston selonteko VNS 12/2022 vp

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Kymmenminuuttisen esittelypuheenvuoron käyttää elinkeinoministeri Mika Lintilä, ja tämän jälkeen puhemies myöntää kahden minuutin vastauspuheenvuorot eduskuntaryhmien ilmoittamille edustajille. Muut vastauspuheenvuorot, jos niitä halutaan, ovat sitten minuutin mittaisia. Debatin jälkeen keskustelu jatkuu nopeatahtisena siten, että etukäteen varatut puheenvuorot saavat kestää enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot ovat enintään viiden minuutin mittaisia.

Lähetekeskusteluun varataan ensi alkuun 45 minuuttia. — Ministeri Lintilä, olkaa hyvä.

Asian käsittelyssä noudatettiin aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.48 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kaupan toimiala on tänä päivänä Suomessa merkittävä toimija niin yhteiskunnassa kuin elinkeinoelämän kentässä. Toimiala työllistää, luo kilpailukykyä, hyvinvointia sekä alueellista ja paikallista elinvoimaa sekä tarjoaa tuotteita ja palveluja asiakkaille. Monelle kylälle oma kauppa ja siellä oleva pakettiautomaatti ovatkin aivan elinehtoja.

Kaupan alalla on myös erittäin tärkeä vaikutus kansantalouteen. Toimiala muodostaa merkittävän osan Suomen yritysraakenteesta, ja ala on yksi Suomen suurimmista toimialoista liikevaihdon määrällä mitattaessa. Kaupan toimiala on eniten arvonnäköveroja tilittävä toimiala ja merkittävä yhteisöverojen maksaja. Viime vuosina kaupan alan bruttoarvonlisäyksen osuus on ollut noin yhdeksän—kymmenen prosenttia.

Kaupan toimiala käy läpi murrosta niin Suomessa kuin kansainvälisesti. Sekä kotimainen että ulkomainen kaupan toimiala on siirtynyt perinteisestä toimijasta globaalien markkinoiden toimijaksi, erityisesti verkkokaupan, kaupan globaalien markkinapaikkojen ja -alustojen sekä kaupan monikanavaistumisen myötä. Suomalaiset kaupan alan yritykset kuuluvat jo nyt globaaliin kaupan ekosysteemiin, jossa tapahtuu murroksia perinteisissä liiketoimintamalleissa. Kehitystrendi jatkuu, erityisesti digitalisaation, tekoälyn, automatisaation sekä kuluttajakäyttäytymisen muutosten myötä. Kuluttaja päättää, miten, missä, milloin ja mitä kanavaa käyttäen hän tekee hankintansa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Kuten kaikille muillekin aloille, viime vuodet ovat olleet vahvasti tulevaisuusnäkömiä muovaavia myös kaupan alalle. Korona ja Venäjän hyökkäyssota ovat heittäneet monia mutkia matkaan, kiihdyttäneet kehityskulkuja ja haastaneet kauppaa, niin hyvässä kuin pahassa mielessä.

Arvoisa herra puhemies! Nyt keskustelemme kaupan alan tulevaisuusselonteosta. Siinä on otettava mennyt huomioon riittävästi mutta erityisesti katseen on oltava tulevaisuudessa.

Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko on laadittu hallitusohjelman pohjalta. Tavoitteena on, että kaupan alaa voidaan kehittää strategisesti ja pitkäjänteisesti, ottaen huomioon käynnissä oleva rakennemuutos Suomessa ja toimintaympäristön globaali murros. Selonteko on rajattu kohdistumaan kuluttajakauppaan sisältäen päivittäistavarakaupan ja tukku-kaupan välisen ketjun. Tarkastelua on pyritty tekemään kymmenen vuotta eteenpäin. Selonteko sisältääkin alan vision ja skenaarion vuodelle 2032.

Selonteko kuvaa kaupan toimialan tilanne-, muutos- ja tulevaisuuskuvaa sekä esittää näitä taustoja vasten kehittämisehdotuksia ja johtopäätöksiä toimialan strategiseen ja pitkäjänteiseen kehittämiseen. Johtopäätökset on kirjattu konkreettisesti kehittämisehdotuksina, joita selonteosta löytyy yhteensä 38 kappaletta. Visiossa painottuvat alan ekosysteemin työ, alan uudistumista tukeva toimintaympäristö, alan veto- ja pitovoima sekä vastuullisuus.

Selonteon työssä luotiin kaupan alalle kolme eri skenaariota vuodelle 2032. Ensimmäinen skenario näyttää erittäin hyvältä, toinen heikommalta ja kolmas täysin epäonnistuneelta. Skenaarioilla halutaan maalata toisaalta mahdollisuuksia ja toisaalta uhkakuvia. Se, mikä skenario lopulta käy toteen, riippuu tietysti täysin meistä itsestämme. Jotta saavutamme parhaan mahdollisen skenaarion, tarvitsemme yhteistyöhön poliittista päätöksentekoa, kaupan alan yrityksiä ja yrittäjiä, työntekijöitä ja opiskelijoita sekä kaikkia alan tutkijamusta, innovaatioita ja kehittämistä edistäviä tahoja.

Selonteon ensimmäinen painopistealue koskee kansallista kehittämistyötä. Kaupan rakennemuutokseen ja voimakkaaseen toimintaympäristön muutokseen tulisi vastata luomalla uusia ja kehittämällä voimassa olevia kansallisia järjestelmiä, toimintamalleja ja säädöksiä. Tarkoitus on edistää kaupan alan uudistumista, kasvukykyä ja kasvun mahdollisuuksia.

Kehittämisehdotuksissa ratkotaan muun muassa kaupan alan koulutuksen kehittämistä, verkkokaupan ratkaisuja ja kaupan erityiskysymyksiä. Uusina esityksinä on esimerkiksi taloudellisen kannustinmallin luominen kaupan alan työntekijöiden kouluttautumiseen ja uudenlaisen innovaatioekosysteemin luominen yritysten digitalisoitumiseen ja uudistumiseen.

Toinen painopistealue koskee resursointia kaupan alan rakennemuutoksessa kansallisella tasolla. Haluamme edesauttaa kaupan alaa uudistumisessa, kasvussa ja kansainvälistymisessä. Resurssien kohdentamisella tki-panostuksiin sekä ohjelmatyöllä olisi tarkoitus varmistaa kaupan alan ekosysteemin ja kokonaisvaltainen kehittäminen. Kehittämisehdotuksiksi onkin nostettu muun muassa brändien ja ostopolkujen kehittäminen ja yritysten monikanavaisuuden edistäminen.

Kolmas painopistealue kohdistuu kaupan alan kansainväliseen vaikuttamistyöhön EU-tasolla ja EU:n alueen ulkopuolella. Suomalainen kaupan toimiala toimii globaaleilla markkinoilla. On tärkeää, että Suomi tekee aktiivista ja kokonaisvaltaista kansainvälistä vaikuttamistyötä reilun, avoimen, tasapuolisen ja kilpailukykyisen toimintaympäristön

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

saavuttamiseksi. Kehittämissuunnitelmissa on esimerkiksi reilun ja ihmiskeskeisen datatalouden edistäminen ja verkkokaupan yhdenvertaisten toimintaedellytysten edistäminen EU:n ja sen ulkopuolisten toimijoiden välillä.

Arvoisa herra puhemies! Valtioneuvoston tulevaisuusselontekoa kaupan toimialasta on laadittu hyvin laaja-alaisesti, avoimesti ja osallistavasti alan eri sidosryhmien ja asiantuntijatahojen kanssa. Valmistelutyön tueksi on asetettu parlamentaarinen seurantaryhmä, ohjausryhmä sekä virkamies- ja asiantuntijatyöryhmä. Työryhmien työskentely on ollut hyvin sitoutunutta ja aktiivista. Valmistelutyössä on noussut esille, että selonteon laatiminen on ollut tarpeellista ja se on laadittu hyvänä ajankohtana eteenpäin katsoen, suurten toimintaympäristön muutosten aikana, jossa kehitys on voimakasta ja yhä jatkuvaa. Kiitos kaikille työhön osallistuneille jo tässä vaiheessa. Tätä työtä on tehty pitkään ja hartaasti, ja kaikkien tahojen tarjoama asiantuntijuus näkyy selonteossa hyvin vahvasti.

Eduskunnassa nyt alkava keskustelu kaupan toimialasta ja sen tulevaisuudesta on olennainen osa valtioneuvoston selontekoprosessia. Parlamentaarisen vuoropuhelun kautta määritämme ja edistämme yhteisiä tavoitteita kaupan toimialan kehittämisessä ja sen tulevaisuudessa.

Pidän erittäin tärkeänä, että suomalainen kaupan ala on myös tulevaisuudessa kilpailukykyinen ja kansainvälisesti menestyvä ala, sillä se voi osaltaan erittäin vahvasti edistää Suomen kansantaloutta, hyvinvointia, työllisyyttä sekä alueellista elinvoimaa ja pitovoimaa.

Haluan vielä kiittää kaikkia työryhmän jäseniä erityisesti hyvin rakentavasta työskentelestä tämän työn aikana.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Kiitokset myös ministerille. — Nyt näihin kahden minuutin mittaisiin ryhmäpuheenvuoroihin. — Edustaja Eskelinen.

17.57 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaupan alan kehittämisessä tulee olla tavoitteena vastuullinen, menestyvä, asiakaslähtöinen kauppa, joka palvelee laajasti ympäri Suomea. Toimialalla on käynnissä vahva murros. Digitalisaation ja verkkokaupan myötä tapahtunut kuluttajakäyttäytymisen muutos ja globaalit markkinat ja kansainvälinen kauppa haastavat alaa. Kaupan alan on vastattava muutoksiin ja uudistuttava, jotta menestymme kilpailussa.

Kaupan ala on merkittävä työllistäjä, välillisesti jopa 450 000 työpaikkaa ja yli 40 000 yritystä. Ala on myös monen nuoren ensimmäinen työpaikka. Kaupan ala tarjoaa työtä monelle mutta koko-aikatyötä nykyistä harvemmin. Tämä on iso epäkohta, ja alalla koetaan laajasti epävarmuutta toimeentulosta ja turvattomuutta. Lisäksi palkkatason alaisuus yhdistettynä osa-aikatyöhön ei ole vastaus työvoimahaasteisiin ja alan vetovoimaan.

Meille sosiaalidemokraateille on tärkeää, että kaupan alaa kehitetään vastuullisesti. On huomioitava sosiaalinen ja yritysvastuu sekä ilmastoviisaus. On tärkeää, että alalla tunnustetaan tuotantoketjuihin liittyvät ihmisoikeus- ja ympäristövaikutukset ja epäkohtiin puututaan. Tarvitaan EU:n laajuinen yritys vastuulaki.

Toimiva kilpailu on kuluttajan etu. Kuluttajalla pitää olla valinnanvaraa ja vaihtoehtoja. Tulevaisuudessa vastuullisen kaupan merkitys kasvaa ja kuluttajille pitää saada tietoa tuotannosta ja tuotantotavoista. Verkkokaupan murroksessa on tärkeää pitää huolta kivijalkakaupoista ja kaupan päivittäisestä saavutettavuudesta ympäri Suomea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Arvoisa puhemies! Selonteko antaa hyvän kuvan tulevaisuuden haasteista sekä ehdotuksia tulevaisuuden kaupan menestykseen, jota tulevan eduskunnan pitää kohtuu ripeällä aikataululla panna toimeen. Omalta osaltani myös kiitän ministeri Lintilää työryhmän vetovastuusta ja avoimesta asioiden läpikäymisestä.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Näin. Kiitoksia, SDP:n eduskuntaryhmä. — Ja seuraavaksi perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Lundén.

17.59 Mikko Lundén ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kaupan alan tulevaisuusselonteko ansaitsee kiitoksen huolellisesta valmistelusta. Selonteon kolmea eri tulevaisuuden skenaariota voidaan pitää suuntaa-antavina. Todennäköisesti kaupan alalla tulevaisuudessa toteutuu tapahtumia näistä eri skenaarioista. On hyvä, että selonteossa on pyritty etsimään laajalti kaupan alaan vaikuttavia rajoja, mahdollisuuksia ja jopa uhkakuvia. Meidän lainsäätäjien tehtävänä on huolehtia, ettei meillä ole väkinäisiä ja kaupan alaa hankaloittavia esteitä tai hidasteita.

Kaupan alan suurin haaste on todennäköisesti jatkossakin kuluttajien heikohko ostovoima. Ostovoima riippuu puolestaan monen muun alan kilpailukyvyistä. On siksi tuiki tärkeää huolehtia ensisijaisesti Suomen kilpailukyvyistä. Suomen talouden kehitys on jättänyt viimeisen kymmenen vuoden ajan toivomisen varaa ja näkymät tulevaan ovat vähintäänkin haasteelliset. Inflaatio on noussut yhdeksi kansalaisten suurimmaksi huoleksi, eikä moni ole koskaan kokenut vastaavia aikoja. Lainsäädännöllä huolehdimme reiluista ja tasapuolisista kilpailuasetelmista. Lisäksi kaavoituksella voidaan turvata parempi kaupan alan elinvoima, jos asiassa kuullaan kauppiaiden näkemyksiä. Kauppiaat ja muut palveluntuottajat tietävät varmuudella parhaiten sen, missä asiakkaat liikkuvat ja miten heidät tavoittaa.

Arvoisa herra puhemies! Tavoiteltu hyvä kehitys voi vaihdella alueittain. Pandemian myötä huomio kaupan alan toimivuudesta kiinnittyi huoltovarmuuteen. Alueellisten erojen kasvaessa huoltovarmuus nousee entistä tärkeämpään asemaan. Yksityisiä ja julkisia palveluja voitaisiin koota kauppakeskuksiin haja-asutusalueille, mikä todennäköisesti parantaisi koko lähialueen elinvoimaa.

Teknologian kehitys mullistaa kaupan alaa. Suomessa tulee huolehtia siitä, ettemme jää tästä kehityksen junasta tarpeettomasti jälkeen. Uudet mahdollisuudet tulee huomioida sääntelyn tasoa miettiessä. Navigaattorien saapuminen autoihin ei merkinnytkään sitä, että takseja voi vapauttaa täysin. Toisaalta liian tiukalla sääntelyllä tulemme ohjanneeksi suomalaiskuluttajat ulkomaalaisiin palveluihin.

Esillä ollut alkoholi- ja apteekkituotteiden vapauttaminen sisältää etuja mutta myös omat tahattomat sivuvaikutuksensa. Miten viinien myynnin vapauttaminen vaikuttaisi esimerkiksi Suomen väkevien alkoholijuomien valmistamisen myyntiin ja vientiin?

Uudistuksissa pahinta vahinkoa aiheutetaan siten, että lainsäädännöstä tulee poukkoilevaa ja ennalta-arvaamatonta. Tästä syystä uudistukset tulee toteuttaa huolellisesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

18.01 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan kokoomuksen eduskuntaryhmän puolesta kiittää ministeri Lintilää tämän selontekoprosessin läpiviemisestä. Työ oli avointa vuoropuhelua, jossa parlamentaarikkojen ja sidosryhmien toiveita kuultiin hyvin. Kaupan toimialan tulevaisuusselonteko on tervetullut ja tarpeellinen, sillä alan kilpailukyvyistä on pidettävä huolta jatkossakin.

Selonteossa on hyvin tunnistettu kaupan alan haasteet ja tehty niihin toimivia konkreettisia avauksia. Olemme tyytyväisiä esimerkiksi selonteossa nostettuihin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan painotuksiin. Kaupan ala on digitaalisen murroksen keskeillä, ja kaupan alaa on autettava hyödyntämään muutoksen tuomia mahdollisuuksia. Kotimaisen kaupan kilpailukyvyistä on pidettävä huolta. Selonteko maalaa uskottavan tulevaisuudenkuvan, jonka mukaisesti suomalainen kaupan ala voi tulevaisuudessa olla ekosysteemisesti uudistunut ja kansainvälisesti kilpailukykyinen.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti hallitukselta tuntui paikoin loppuneen rohkeus uudistaa. Esimerkiksi kaavoituskysymyksissä sekä alkoholi- ja apteekkisääntelyssä olisimme toivoneet tältä selonteolta visionäärisempää otetta. Jotain tapahtui parlamentaarisen käsittelyn jälkeen, sillä ne rohkeat ajatukset, joita meillä edustajina parlamentaarisessa ryhmässä oli, jäivät nyt ilmeisesti valtiosihteerien työpöydälle. Nyt uudistustyö jää näiltä osin seuraavan hallituksen käsiin.

Haluan kuitenkin kiitoksena nostaa esiin, kuinka selonteon mukaan alkoholimyyntiä koskevan lainsäädännön kehittämistarpeita tulisi tulevaisuudessa arvioida kokonaisvaltaisesti. Tämä olisikin aiheellista. Kyselytutkimuksen mukaan jo puolet suomalaisista haluaisi ostaa viininsä päivittäistavara-kaupoista. Muutos onkin lähitulevaisuudessa todennäköinen.

Kuten totesin, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta kokoomuksen eduskuntaryhmä on tyytyväinen selontekoon.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

18.03 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluaisin keskustan eduskuntaryhmän puolesta kiittää ministeri Lintilää tästä selonteosta kaupan osalta. Kaupan ala on mittavassa murroksessa johtuen muun muassa digitalisaatiosta, kulutuskäyttäytymisen muutoksista ja kansainvälisen kaupan lisääntymisestä. Valtioiden rajat ylittävä verkkokauppa laajenee koko ajan haastaen kotimaisen kauppamme. Toisaalta myös kaupan keskittyminen Suomen sisällä haastaa esimerkiksi pienet toimijat.

Kaikki meistä tarvitsevat kuitenkin kauppaa. Kaupan pärjääminen on osa talouden turvallisuutta, ja sillä on suuri merkitys tässä ajassa. Pidän hyvänä, että selonteko kaupan tulevaisuudesta on nyt tehty, ja lähdemme sitä totta kai seuraamaan. Toki visionäärisyyttä olisi voinut olla enemmänkin. Lähikaupat, optikkoliikkeet ja esimerkiksi leipomot ovat tärkeä elinvoiman lähde. Selonteossa mainittu monipalvelukeskusten toimintamalli eli niin sanottu kyläkauppatuki kakkonen on hyvä tapa tukea haja-asutusalueiden päivittäistavara-kauppaa. Lähellä olevat palvelut eivät saa loppua kylissä eivätkä kortteleissa.

Kaupan ala on myös valtava työllistäjä kaikkialla Suomessa, yksi suurimmista, yli 300 000 suoraa työpaikkaa. Siksi työvoiman saatavuus on edellytys kaupan alan toiminnalle koko Suomessa. On huolehdittava siitä, että kaupan alalle koulutetaan tarpeeksi työntekijöitä riittävän nopeasti ja heillä on riittävää osaamista muuttuvassa toimintaympäristössä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Keskusta haluaa tukea myös työperäistä maahanmuuttoa ja sen lisäämistä. Tarveharkinnasta luopuminen ja lupaprosessin nopeuttaminen ovat esimerkkejä ehdottamistamme toimista.

Keskusta pitää tärkeänä yrittäjyyttä, mikä on ehto myös kaupan alalle. On selvää, että verotuksen ja sääntelymme tulee kannustaa yrittäjyyteen, jotta kauppakin voi kukoistaa.

Suuri koko tuo tietenkin myös suuren vastuun. [Puhemies koputtaa] Tämä on tärkeää muistaa etenkin keskittyneen päivittäistavarakaupan alalla. Suurien päivittäistavaraketjujen on muistettava vastuunsa, [Puhemies: Kiitoksia!] jotta esimerkiksi ruoantuottajat saavat kohtuulliset korvaukset.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elo, olkaa hyvä.

18.06 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaupan ala on merkittävä työllistäjä, joka luo Suomeen hyvinvointia ja elinvoimaa. Nykytilaan ei kuitenkaan voida tuudittautua, sillä ala on mittavassa murroksessa. Ostosten siirtyminen verkkoon, kuluttajakäyttäytymisen muutokset, alan globaalit markkinat sekä ilmastonmuutoksen ja luontokadon luoma paine neitseellisten luonnonvarojen kulutuksen vähentämiseen haastavat kaikki osaltaan kaupan alaa uudistumaan. Kaupalla ja sen arvoketjuilla on merkittävä rooli ja myös vastuu suomalaisen yhteiskunnan siirtymisessä kohti kestävyyttä, hiilineutraaliutta ja vastuullisuutta. Vastuullisuuden merkitys on kasvanut eri kuluttajaryhmissä, ja tätä suuntaa on vahvistettava. Suomen kaupan alalla on hyvät mahdollisuudet rakentaa vastuullisuudesta ja ekologisuudesta kansainvälistä kilpailuetua globaalissa kilpailussa. Tämän kilpailuedun kehittämiseen kannattaa tarttua ajoissa ja vaikuttaa kaupan alaa koskeviin sisältöihin aktiivisesti myös EU:ssa ja EU:n ulkopuolella.

Arvoisa puhemies! Ihmisten arkisissa kulutuspäätöksissä korostuu hinta, helppous ja vaivattomuus. Kulutustilanteita ei välttämättä pohdita erityisen syvällisesti. Siksi on tärkeää, että vastuullinen kuluttaminen tehdään helpoksi ja houkuttelevaksi. Lisäksi kaupan on tarjottava kuluttajille tietoa tuotteiden vastuullisuudesta ja ympäristövaikutuksista kattavasti ja helposti ymmärrettävässä muodossa. On selvää, että myös kaupan alan on vastattava luonnonvarojen kulutuksen vähentämisen haasteeseen. Se tarkoittaa siirtymistä kertakäyttökuluttamisesta kiertotalouteen. Tulevaisuuden kestävä liiketoiminta ei myöskään kaupan alalla rakennu kertakäyttötavotteiden myynnin varaan vaan kestävien, korjattavien ja uudelleenkäytettävien tuotteiden myyntiin ja kunnossapitoon. Tähän suuntaan meidän on myös kaupan alaa ohjattava. Se edellyttää alan toimijoiden osaamiseen satsaamista, ja onkin todella hyvä, että myös tämä osaamispuoli on tässä selonteossa kattavasti huomioitu.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Kyllönen, olkaa hyvä.

18.08 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton eduskuntaryhmän puolesta kiitos koko upealle joukkueelle siitä yhteisestä työstä, ja toivon, että ministeri Lintilä omien kiitosten ja koko tiimin kiitosten lisäksi vie erityiskiitokset myös Natalia Härkinille, joka piti meidät kurissa ja Herran nuhteessa. [Oikealta: Hyvä!]

38 kehittämis ehdotusta ei todellakaan ole mikään mitätön suoritus, ja työtä kaupan kilpailukyvyyn kehittämiseksi onkin tehtävissä runsain mitoin. Nostan tässä yhden osa-alueen, mikä on ollut meille tärkeä: osaaminen korostuu.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Kaupan alalla osaamistarpeet muuttuvat koko ajan, kehitystä kiihdyttää esimerkiksi automatisaatio, robotiikka, digitaalinen kauppa, maksutapojen muutokset, ja selonteosta pysyy hyvin analysoimaan sen, että kaupan alalla tarvitaan myöskin jatkossa valtavasti niin ammatillisen puolen osaajia kuin myöskin korkeakoulutettuja toimijoita. Osaajapula on meidän iso haaste, ja erityisesti tämän digitaalisen kaupan osaajien pula on myöskin merkittävä este tällä hetkellä kaupan kasvulle, ja sen takia on tärkeätä, että me pystytään meidän koulutusjärjestelmää myöskin kehittämään vastaamaan näiden haasteiden painavia viestejä, joita tässä selonteossa on.

Alan vetovoima — sen kehittäminen on tärkeätä. Siihen vaikuttaa myöskin työelämän monimuotoisuuteen puuttuminen niin, että torjutaan myöskin rekrytointisyrjintää, niin että kaupan alalla kaikki ja kaiken ikäiset työntekijät ovat tervetulleita, ja se viesti menisi läpi toki koko yhteiskunnan. Kaupan alan palkkauskysymys, palkkausk kehitys, mahdollisuus päästä myöskin urakehityksen alkuun ja eteenpäin on tärkeätä, ja vastuullisuus kaikin puolin kaikessa tekemisessä. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ledamot Bergqvist, var vänlig.

18.10 **Sandra Bergqvist r** (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Svenska riksdagsgruppen och SFP vill se en dynamisk inhemsk handelsbransch. Just nu går sektorn igenom flera förändringar. Coronapandemin, ökad inflation och Rysslands krig i Ukraina orsakar osäkerhetsmoment på marknaden. Regeringen tar branschens situation på allvar och har dessutom understött finländska folkets köpkraft med diverse åtgärder.

Svenska riksdagsgruppen vill starkt betona att vi måste se över situationen för primärproducenterna, som är centrala för att trygga inhemskt utbud, men även för vår försörjningsberedskap.

Arvoisa puhemies! On hyvä, että selonteossa huomioidaan kauppojen merkitys alueiden elinvoimalle. Trendi on se, että entistä useammat liiketilat seisovat tyhjillään. Meidän on löydettävä ratkaisuja keskustojen elävöittämiseksi. Pienillä paikkakunnilla esimerkiksi kyläkaupat ovat hyvin tärkeitä. Ne toimivat yleensä monipalvelupisteinä.

Redogörelsen framför även att de finländska företagens andel av näthandeln hör till de minsta i Europa. På grund av vårt geografiska läge, glesa befolkning och varierande väderförhållanden är det centralt att vi tryggar hela landets logistikinfrastruktur. Den globala konkurrensen är hård. Därför ska vi fortsätta investera i forskning och innovationer för att hitta framtidens framgångsrecept. Även branschens behov av kunnig personal och experter måste beaktas så att kompetensbehovet tryggas på sikt. För svenska riksdagsgruppen är det också viktigt att det alltid lönar sig att ta emot ett jobb.

Ärade talman! Ju tidigare vi gör dessa viktiga framtidsinvesteringar, desto större sannolikhet har vi att verkligen lyckas fortsätta bygga en framgångsrik finländsk handelsbransch på lång sikt.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

18.12 **Sari Tanus kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tervehdimme lämpimästi nyt käsittelyssä olevaa kaupan tulevaisuusselontekoa. Kaupan ala on kansantalou-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

den kannalta merkittävä ja erittäin suuri työllistäjä, ja se myös maksoi kaikista toimialoista kolmanneksi eniten yhteisöveroja. Kaupan toimialalla on paljon mahdollisuuksia mutta myös paljon haasteita. Kansainvälistyminen, kaupan keskittyminen ja uusien toimintamallien nopea muutos vaativat alan toimijoilta kykyä muutoksiin, jotka saattavat olla hyvinkin nopeita. Aiemmin joka kylässä oli vähintäänkin kauppa, kirkko ja hautausmaa — ei enää. Nettikauppa on korvannut kyläkaupan ja Wolt syrjäyttänyt paikallisen nakkikioskin. Eivät ainoastaan maaseudun kyläkaupat katoa, vaan myös kaupunkien keskustat ovat muutoksessa kärsijöinä. Nettikauppa ja ostoskäyttäytymisen muutokset näkyvät selkeästi myös katukuvassa.

Viime aikojen tapahtumat ovat nostaneet esille huoltovarmuuskysymykset. On selvää, että kaupan tulee olla toimintakykyinen myös poikkeusaikoina. Kotimaisuus tulee nostaa vahvasti esille kaupan alalla. Kotimaisuus ja lähituotanto ovat tärkeä osa huoltovarmuutta.

Kaupan tulee myös tarkastella omaa toimintaansa ja asemaansa suhteessa alkutuottajiin ja teollisuuteen, jotta kokonaisuus olisi sellainen, jossa kaikkien toimijoiden kannattavuus olisi turvattu.

Kaupan tulee myös huolehtia vastuustaan niin ympäristökysymyksissä kuin vastuullisena työllistäjänä. Tervehdinkin ilolla kehitystä, jossa alan toimijat osoittavat yhteiskuntavastuunsa työllistäessään vajaatyökykyisiä ja muita erityisryhmiä. Myös ilmastonmuutokseen ja kestäväan kehitykseen liittyvät hankkeet ovat äärimmäisen kannatettavia, ja suomalainen kaupan ala voikin olla hyvänä esimerkkinä muille toimijoille.

Kiitän hyvin laaditusta selonteosta, ja toivotan kaupan alan toimijoille vakaata, valoisa ja vastuullista tulevaisuutta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ja nyt ministeri Lintilä, kaksi minuuttia.

18.14 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia työryhmän jäsenille puheenvuoroista, joita täällä salissa nyt käytitte. Ehkä kaikkein eniten mieltä lämmittää se, joka näkyi työskentelyn aikana, että kyllä tuo iso kuva on hyvin yhtenäinen.

Otan vastaan sen tietyllä tavalla kritiikin, jota tuli tuossa muutamassa puheenvuorossa lähinnä tiettyjen monopolijärjestelmien tilanteesta, mutta tämä ei ole oikeastaan se kohta, jolla me ratkaistaan näitä monopoleja, vaan ne enemmän olivat näkymä siitä, mitä tapahtuu kaupassa vuoteen 32. Murros tulee olemaan kuitenkin ehkä nopeampi ja kovempi kuin me osattiin piirtää tällä hetkellä, ja kyllä tämän digitalisaation ja muutenkin nopean murroksen kautta me tullaan näkemään huomattavasti kovempia muutoksia — ovatko ne myönteisiä, ovatko ne negatiivisia, sitä on aika vaikea arvioida, ja se on vähän alueistakin kiinni. Itse uskon, että ne tulevat olemaan myönteisiä. Tietyllä tavalla alueet tulevat pääsemään tasa-arvoisempaan asemaan, koska on olemassa samat kauppapalvelut — asuit sitten Kainuussa tai Pohjois-Karjalassa, asuit sitten Pohjanmaalla, asuit Espoossa, niin olet tietyllä tavalla samojen palvelujen piirissä. Tämä on äärettömän iso kokonaisuus, mitä on tulossa. Tiedän sen, että esimerkiksi Amazon tällä hetkellä on ottamassa Eskilstunan lentokentän kautta erittäin vahvaa roolia sähköisen lentämisen piirissä ja tulee sieltä kautta suomalaista kuluttajaa sitten palvelemaan heidän omilla ehdoillaan. Mutta väitän, että kaupana tulee olemaan jatkossakin täysin keskeisessä roolissa.

Täällä tuli hyviä puheenvuoroja siitä, minkälainen tietyllä tavalla portti työelämään kauppanala on. Se tulee olemaan sitä jatkossakin, [Puhemies koputtaa] ja me tullaan tarvitse-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

maan sitä, ja sen yhteiskunnallinen rooli ei tule muuttumaan isossa kuvassa. Vaikka toimintatavat tulevat varmasti muuttumaan sisällä, sen ison kuvan merkitys ei tule poistumaan.

Vielä kerran kiitos kaikille työryhmän jäsenille.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Näin, sitten siirrytään nopeatahtiseen keskusteluosuuteen. — Ja edustaja Kyllönen, olkaa hyvä. Puheenvuorot enintään viisi minuuttia. [Merja Kyllönen: Saako tulla pönttöön? — Perussuomalaisten ryhmästä: Se on puhujakoroke!] — Kyllä.

18.17 Merja Kyllönen vas: Arvoisa puhemies! Kainuun pönttö pahoittelee, että tuli pönttöön eikä puhujakorokkeelle.

Arvoisa puhemies! Halusin nousta tänne korokkeelle sen takia, että kun näitä kaupan skenaariokokonaisuuksia käytiin lävitse, niin Kylli-tädillä oli tietysti ihan oma skenaario, joka ei ihan vielä päässyt tähän kolmen koplaan, ja ajattelin vain, että historiankirjoihin, tänne pöytäkirjoihin, haluaisin sen kirjauttaa, jotta ehkä joskus sitten 2030 mietitään, voisiko jotain toteutua siitä.

Elikkä ajattelin niin, että meillä voisi olla kaupalla tulevaisuusorientoitunut kestävyys, laajasti tulevaisuuden haasteisiin vastaamaan valmis kaupan ala: trade as a service to sustainability, 'kauppa kestävän kuluttamisen palvelukonseptina'. Suomalainen kaupan ala olisi edistyksellinen, tulevaisuuteen vahvasti katsova ja laaja-alaisesti yhteistyökykyinen verkosto toimia.

Korona loi uudenlaisen näkymän tulevaisuuden haasteista vahvistaen omavaraisuuden, huoltovarmuuden ja kokonaiskestävyyden näkökulmaa. Ostovoima muuttuu kestävän kuluttamisen suuntaan. Kuluttajat ovat entistä tietoisempia kuluttamisen vaikutuksista ympäristöön, luonnonvarojen käyttöön, kestävään logistiikkaan ja nostavat kaupan kotimaisuusasteen uuteen arvoonsa. Asiakkaat haluavat kiertotalouden ja kestävän kehityksen mukaisia tuotteita. He ovat valmiita satsaamaan euroja omassa maassa kestävästi tuotettuun ravintoon ja tuotteisiin, jotka kestävät myös aikaa ja kulutusta. Kauppa kehittyy vastaamaan kasvavan asiakastietoisuuden tarpeisiin. Kaupan ala, tuottajat ja yritykset ovat vahvassa yhteistyössä vastaamassa asiakkaiden räätälöityihin tarpeisiin. Siitä rakentuu trade as a service to sustainability -mallin pohja, kaupan kestävän kuluttamisen palvelukonsepti.

Kaupan henkilöstömäärä pysyy vakiintuneena, osaamistaso kasvaa ja houkuttelevuus myös globaalista näkökulmasta kasvaa merkittävästi uuden palvelumallin lanseeramisen ja kehitystyön myötä. Suomeen tullaan tutustumaan uuden kestävän kuluttamisen palvelukonseptiin, sitä halutaan tutkia ja osaamista ostaa myös maailmalle kehittämään vastaavia toimintoja. Kaupan kestävyystoiminta on mahdollistanut asumisen ja elämisen laajasti kokonaisessa Suomessa. Alkutuotanto on kyennyt kehittämään toimintojaan entistä kestävämpään suuntaan, koska kestävä kaupan ja kuluttamisen palvelukonsepti mahdollistaa tuottajalle kestävän ansainnan, mikä mahdollistaa myös kehitysinvestointien tekemisen. Yrityskenttä on voinut kehittää toimintojaan laajasti, kun kotimainen kulutus on vetänyt hyvin kulutuskestävien ja kierrätettävien tuotteiden parissa, myös maailmanmarkkinat ovat kiinnostuneita suomalaisesta kestävän tuotannon tuotteesta. Alueellisesti kauppa on pärjännyt, kun yhteistyökonseptit mahdollistavat moninaisten palvelujen tuotannon ja tekemisen yhteistyössä kaupan palveluissa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Myös liikkuva kauppapalvelu on herännyt uuteen kukoistukseensa, kun mobiiliterveyspalvelut ja tuotteiden toimitukset saivat nostetta sote-uudistuksen kehitystyöstä alueilla.

Suomi on kaupan alan digitaalisuuden edelläkävijä ratkaisemassa arjen haasteita yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Digitaalisten palveluiden kehittämisen kautta asiakkaat näkevät entistä helpommin, millainen heidän kestävyysjalanjälkensä ostoksilla on. Jo kaupan digipalvelut kykenevät tarjoamaan heille vaihtoehtoja, joiden kautta he voivat omilla kulutusvalinnoillaan vaikuttaa aikamme suurimpiin kestävyyshaasteisiin itse konkreettisesti. Toimintamalleja ja kestävyystoiminnan alustaa tullaan ihmettelemään ympäri maailmaa, ja suomalaiselle kaupalle tehdään koko ajan tarjouksia päästä osaksi tätä kehittämissi työtä ja sen edistämistä.

Kaupan ala on kestävyystyön globaali edelläkävijä. Vastuullisuus on toiminnan kivijalka, jota sekä kotimaiset että ulkomaiset yhteistyökumppanit arvostavat. Samaan aikaan, kun suomalainen kauppa toimii globaalisti, myös kotimarkkinoiden merkitys kasvaa. Kauppa on kestävä kansantalouden kehityksen edelläkävijä, ja uudet kestävämmän toiminnan yhteistyömallit kehittyvät vuosi vuodelta toimivammiksi. Kivijalkakauppojen ja verkkokaupan rinnalle ovat nousseet mobiilit palvelut, joissa kauppa on myös senioriasiakkaiden ja lapsiperheiden paras ystävä tarjotessaan kauppapalveluiden rinnalla yhteistyökumppanien toimintoja ja tuotteita laajasti toimitukseen ja asiakkaiden saataville.

Kiitoksia, arvoisa puhemies. Tämä oli Kyllikin skenaario vuodelle 2032.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Totean, että meillä on kuusi puheenvuoroa ja tässä vaiheessa aikaa tämän asian käsittelyyn kymmenen minuuttia. — Edustaja al-Tae.

18.22 Hussein al-Tae sd: Arvoisa puhemies! Puhun lyhyesti, jotta myöskin kollegat saavat mahdollisuuden, vielä ainakin pari kappaletta. Minulla on kolme pointtia.

Ensimmäinen on myös tämä ministeri Lintilän mainitsema kilpailukysymys. Toivottavasti tällä koko eduskunnalla on mahdollisuus se avata viimeistään ensi vaalikaudella, sillä tällä hetkellä monet maatalousyrittäjät alkutuotannossa kärsivät nimenomaan siitä, että kilpailu on vain niin epäreilu. Ne sopimukset, mitkä on tehty kaksi vuotta sitten käytännössä, on tehty tietyllä energiahinnalla, tietyllä lannoitehinnalla. Tänä päivänä nämä hinnat eivät tietenkään päde, ja näin ollen, kuten hyvin tiedätte, maatalousyrittäjät tekevät tappiota. Sen takia tämä kilpailukokonaisuus, nämä sopimukset pitää pystyä avaamaan, ja tästä toivon sitten keskustelua toisessa vaiheessa.

Toinen kysymys liittyy kaupan alan hiilijalanjälkeen. Tällä hetkellä hiilijalanjälkeä lasketaan väärin. Kaupan alaan liittyy paljon suurempi negatiivinen hiilijalanjälki kuin se todellisuudessa on, ja sitä verrataan paljon maatalouteen. Minun mielestäni siinä ollaan maatalouden suhteen epäreilussa asemassa, koska ei osata kunnolla laskea — tai ainakin maatalouden puolelle lasketaan tietty hiilijalanjälki, joka kuuluu itse asiassa kaupan alaan, ja tästä toivoisin parempaa keskustelua tulevaisuudessa.

Kolmas osa liittyy yritysvastuulakiin, arvoisa ministeri. Yritysvastuulaki auttaisi suomalaisia alkutuottajia, se auttaisi suomalaista kaupan alaa hyvin laajassa mittakaavassa, sillä tällä hetkellä suomalaiset yritykset pyrkivät tekemään parhaansa, jotta ihmisoikeudet ja ympäristöön ja ilmastoon liittyvät kysymykset hoidetaan kunnolla, kun taas vapaamatkustajia maailmalla on paljon. Tuotteet ovat halvempia maailmalla, koska siellä on vapaa-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

matkustajia, jotka polkevat ihmisoikeuksia ja jotka polkevat ympäristöön ja luontoon liittyviä kysymyksiä. Suomalaiset yritykset eivät tätä tee, tietojeni mukaan, ja näin ollen meidän täytyy se yritysvastuulaki suomalaisen lainsäädännön näkökulmasta saada aikaiseksi. Toivoisin tästä nyt — tiedän, että se on ministeri Haataisen tontilla, mutta toivoisin, kuten hallitusohjelmassa lukikin — että tämä asia ratkaistaan. Tällä hallituskaudella sitä ei ole ratkaistu, ja toivon todella, että puhuisitte sen puolesta, jotta se tuotaisiin uudestaan käsitelyyn viimeistään seuraavan hallituksen hallitusohjelmassa ja -neuvotteluissa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

18.24 Vilhelm Junnila ps: Arvoisa puhemies! Eilen välikysymyksen käsittelyssä puhuttiin aika paljon alkutuotannosta. Tämä näyttää tietenkin keskittyvän päivittäistavarakauppaan, mutta kuten tässä on tullut ilmi, ruoka-alassa on hyvin laajasta kokonaisuudesta kysymys, ja on muistettava myös elintarviketeollisuuden rooli. Heidän kustannuksethan ovat nousseet kaikkein eniten.

Tämän hallitusohjelman ulkopuolelta toimivan parlamentaarisen työryhmän johtaminen ei ole kauhean suoraviivaista, ja se on varmasti osaltaan aiheuttanut haasteita, mutta mielestäni ministeri Lintilä on hyvin tässä pärjännyt. Tämä esitys ei ole tullut tänne keskosena, vaan siinä on 38 ehdotusta. Ministeri on ollut tarkkana kuin Pirkka, ja olemme saaneet myös vastaukset kuin apteekin hyllyltä.

Tässä aiemmin juteltiin nuuskasta ja sen jälkeen alkoholista. Osa viittasi viineihin, mutta itse aion puhua nyt virvoitusjuomista ja verosta. Nimittäin verojaostoon on tullut tämä virvoitusjuomaverositys, ja sehän tarkoittaa sitä, että jos menen vaikka kauppaan ostamaan appelsiineja, vero ei sitä koske mutta jos se kauppa ne vääntää mehuksi, silloin iskee tämä sokerivero siihen luontaiseen sokeriin. Tämä tarkoittaa sitä, että esimerkiksi mustikkamehu saa jopa sen luontaisen sokerin osalta veronkorotuksen. Ei ole siis kysymys vain lisäystä sokerista vaan kotimaisen puhtaan marjan luontaisesta sokerista. Sitten jos tuohon kahvilaan menee ja näen siinä hyllyssä vaikka mansikkasmoothien, niin sitä koskettaa aivan sama: se saa veronkorotuksen. Kuka täällä voi sanoa, että se olisi hirvittävän epäterveellinen — mikä ehkä tarkoittaisi sitä, että sitä tarvitsisi siltä osin verottaa enemmän.

Oikeasti toivon, että ministeri Lintilä saa tämän verojaostoon tuodun esityksen torpattua ja sitä harkittaisiin vielä uudelleen. Sehän oli paremmassa muodossa silloin alun perin, mutta nyt se on mennyt siihen muotoon, että esimerkiksi Red Bull, sokeriton: vero laskee; Coca-Cola Zero: vero laskee; mustikkamehu, mansikkasmoothie: nousee. Ja sitten on tosiaan tämä kaupan osuuskin, eli voin käydä hakemassa ne appelsiinit, siitä ei mene veroa, mutta jos siitä tehdään mehua, niin siitä menisi. Pyydän malttia ja harkintaa vielä tämän esityksen osalta.

Sehän on hyvä asia, että lisättyä sokeria verotettaisiin, ja se alkuperäinen esityskin oli hyvässä moodissa siinä suhteessa. Tämmöinen huomio ministerille. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

18.27 Hilikka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Vielä nostaisin esiin erikoiskaupan, joka oli tässä selonteossa ehkä vähän synkälläkin tavalla kuvattu. Tässä nimittäin todetaan, että erikoiskauppa vähenisi vuosikymmenen loppuun mennessä jopa 45 prosenttia nykyisestä. Ajattelen, että tähän tietenkin koskee esimerkiksi kodintekniikka-, huone-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

kalu-, rautakauppaa, tämänkaltaista erikoiskauppaa, ja perustuu siihen, että näitä ostetaan niin paljon myös kansainvälisiltä markkinoilta.

Toisaalta rohkenen uskoa, että erikoiskaupan yritykset löytävät uudet keinot selvittää kaupan alan murroksen keskellä. Esimerkiksi laatu ja palvelukokemus ovat näissä erikoiskau-
poissa erittäin tärkeitä, ja sen takia kiitän näistä 38 kehittämisehdotuksesta, joiden joukos-
ta voisin nostaa esimerkiksi erikoiskauppoihin liittyen koulutuksen uudistamisen ja sitten
toisaalta esimerkiksi kaupunkien korttelien vahvistamisen, tki-varojen kohdentamisen pa-
remmin myös kauppaa ajatellen ja sitten tämän kansainvälisen reilun verkkokaupan kehit-
tämisen. Uskon, että kunhan me yhdessä selviämme tästä inflaatiosta ja myös ostovoiman
saamme pidettyä kohtuullisena, niin tässä yhtälössä myös erikoiskaupat voivat pärjätä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt kysyn edustaja Tanukselta, Tynkkyseltä ja Heinoselta, pystyttekö pitämään kahden minuutin puheenvuorot, niin sil-
loin voin jatkaa tätä keskustelua tässä. — Edustaja Tanus, olkaa hyvä.

18.29 **Sari Tanus kd:** Kiitos, arvoisa puhemies! Kauppa on iso toimija, ja siellä on vastuu
myös tuottajien ostamisessa. Kotimaisten tuotteiden lisääminen, lähiruuan lisääminen on
mahdollista, ja kauppa voi vaikuttaa myös kuluttajahintoihin. Vetoaisinkin tässä vaikeassa
ajassa, että kaupan toimijat huomioisivat myös kuluttajat ja hinnat heille. Kauppa voi vai-
kuttaa myös tuottajahintoihin.

Olemme paljon puhuneet alkutuottajien tilanteesta, ja hiljakkoinhan meillä oli lähete-
keskustelussa myös esitys elintarvikemarkkinain muuttamisesta. Sen tavoitteenahan on
edistää elintarvikemarkkinoiden toimivuutta ja turvata elintarvikeketjussa myös heikom-
massa asemassa olevien toimijoiden asemaa rajaamalla maksuaikoja ja kieltämällä mak-
suttomat palautukset sekä selkeyttää elintarvikemarkkinavaltuutetun tehtäviä ja toimintaa.
Toivoisimme, että tämä yhtenä tekijänä muiden joukossa myös edesauttaisi tätä alkutuot-
tajien tilannetta, jotta alkutuottajat saisivat sen oikeudenmukaisen ja riittävän korvauksen
ja riittävän toimeentulon.

Myös kaupan vastuullisuus on keskeinen asia. Kauppa käyttää paljon energiaa, ja pe-
räänkuuluttaisimme kyllä, että siihen energian käyttöön kiinnitettäisiin huomiota ja se oli-
si uusiutuvaa energiaa, mitä käytetään. Samoin hävikkiruuan vähentämisessä, ruoka-avus-
sa, ilta-aleissa ja niin edelleen kaupalla on merkittävät mahdollisuudet.

Kaiken kaikkiaan kauppa on yksi keskeinen ja tärkeä toimija, ja toivottaisiin, että myös
jatkossa, tulevaisuudessa, kauppa olisi hyvin vastuullinen toimija, joka huomioisi niin
tuottajat kuin kuluttajat ja ehkä myös nopeasti reagoisi erityisiin aikoihin — niin kuin tässä
vaiheessa elämme hyvin vaikeita aikoja, niin peräänkuulutamme myös tässä tilanteessa
kaupan osuutta tähän.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hy-
vä.

18.31 **Sebastian Tynkkynen ps:** Arvoisa herra puhemies! Kaupan toimialaan liittyen
keskustan edustaja Kemppi tässä äsken halusi työperäistä maahanmuuttoa ja tarveharkin-
nan poistoa. Tämä on hyvin valitettavaa puhetta kuulla keskustapuolueen suusta. Ehkä tä-
män päivän gallupien — keskusta ensimmäistä kertaa meni sen kymmenen prosentin alle
— pitäisi jo opettaa keskustaa siitä, että tämä vihervasemmiston pillin mukaan tanssimi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

nen ei ole se oikea vaihtoehto. Me tiedetään, että jos me otetaan halpatyövoimaa tänne Suomeen, ihan muutaman vuoden kuluttua nämä ihmiset valitettavasti ovat sosiaalitukien parissa ja eivät ole vahvistamassa julkista taloutta eivätkä ole olemassa sinä työvoimana, mitä me tarvitaan. Me perussuomalaiset sen sijaan kannatetaan korkean osaamisen maahanmuuttoa, ja kolme tonnia on meillä se toimeentuloraja.

Sain tuossa luvan puolueen puheenjohtajalta Riikka Purralta lukea meidän tulevasta talouspoliittisesta ohjelmasta, jota ei vielä ole julkaistu, lauseen liittyen juuri tähän: ”Suomen työmarkkinoita ei myös pidä tietoisesti kehittää siihen suuntaan, jossa suomalaiset ohjataan niin sanottuihin siisteihin valkokaulustyöpaikkoihin ja maahanmuuttajat hanttihomeiniin. On hyvin huolestuttavaa, että jopa ministeriöiden virallisissa papereissa on ollut puhetta siitä, että maahanmuutto vapauttaa maassa jo olevaa työvoimaa korkeamman tuottavuuden sektoreille. Segregaatio altistaa yhteiskunnan vakaville haavoittuvuuksille.”

Arvoisa puhemies! Me perussuomalaiset emme kannata kahden luokan yhteiskuntaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

18.33 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvä ministeri Lintilä, kiitos tästä tulevaisuusselonteosta ja tästä keskustelusta. Itse en tämän käsittelyyn ole muuten osallistunut, mutta kävin tuon läpi, ja täytyy sanoa, että tämä on poikkeuksellisen hyvin tehty: 38 toimenpide-ehdotusta, joista monet hyvin hyviä ja toivottavasti johtavat myös toimenpiteisiin. Kokonaisuus on varsin hyvä.

Aika usein kuulee niitä keskusteluja, missä todetaan, että postimyynti on tuhonnut meiltä kauppia. Näin tietysti on tapahtunut, ja tämä murros, mitä ministerikin kuvasi, kaiken kaikkiaan kaupassa — on sitten kyse kivijalkakaupasta, ruoasta tai mistä tahansa — haastaa meitä monella tavalla, mutta pitää samaan aikaan muistaa, että tietyt kaupungit ovat taasen pelastuneet postimyynnin kautta. Postin pakettijakelu on lisääntynyt, ja se on turvannut tietyt kivijalkakaupat meillä maaseudulla, eli toisaalta jos siinä jotain hyvää on, niin ehkä tämä puoli. Täällä on puhuttu myös vastuullisesta postimyynnistä. Se on tärkeä asia.

Itse toivoisin, että valtionyhtiö Alko olisi tulevaisuudessa entistä vastuullisempi ja jakaisi alkoholiliikkeitä eri ruokakauppojen yhteyteen vielä määrätietoisemmin kuin tässä vaiheessa.

Olen aiemmin, ehkä kymmenen vuotta sitten, puhunut täällä salissa osuuskauppalaisten päivittämisen tarpeesta, ja itse näen siinä sellaisia haasteita, että meillä tällä hetkellä se on tehty erityyppiseen yhteiskuntaan kuin tämä ja nyt meillä on syntynyt tietynlaista ylivaltaa yhdelle toimijalle, ja siinä isona syynä mielestäni on se, että osuuskauppalaki toimii sillä tavalla kuin se Suomessa tällä hetkellä toimii. Yksi kauppa voidaan laittaa hyvinkin edulliseen hintaan, ja omassa kotikunnassani esimerkiksi kauppiaasvetoinen M-kauppa loppui Sale-ruokakaupan tultua. No, nyt siellä on enää pelkkä Sale, kun tämä iso S-ryhmään kuulunut ketju ensin toi sellaiset hinnat ja sellaisen tyylin kaupantekoon, että kauppiaskauppa ei siinä pärjännyt. Olen ehdottanut, että Suomessa voitaisiin pohtia mallia Yhdysvalloista, missä jokaisen ketjun kaupan pitää olla kannattava. Tämä voisi olla yksi ratkaisu tähän, että isojen varjolla jonkun pienemmän yksikön edullisia hintoja ei voitaisi pitää.

Pidän myös tervetulleena ajatusta siitä, että kun reilusta kaupasta puhutaan ja me kannamme huolta, miten ruokaa tuotetaan maailmalla, me voisimme tulevaisuudessa puhua

Pöytäkirjan asiakohta PTK 136/2022 vp

Suomessakin enempi reilusta kaupasta, niin että kauppa kantaisi isomman vastuun myös tuottajien suuntaan.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ministeri Lintilä, kaksi minuuttia.

18.36 Elinkeinoministeri Mika Lintilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia näistä puheenvuoroista — menee kategoriaan, että voisin suurimman osan tai ainakin osan näistä allekirjoittaa. Tämä, mikä on äärettömän tärkeää, on tämmöinen tietyllä tavalla yritysvastuun lisääminen, jonka suomalainen kauppa-, yrityskenttä on selkeästi sisäistänyt. Olen käynyt kauppaketjujen ja Kaupan Keskusliiton kanssa keskusteluja, ja kylä tämä on heidän prioriteettinsa, ja se on hieno asia.

Tuli muutamia yksittäisiä kyselyjä, kysymyksiä esimerkiksi virvoitusjuomista. Taitaa olla tullitariffi, joka sen määrittelee kaikinensa, mihin veroluokkaan se menee, mutta siinä on ihan ymmärrettävä tilanne.

Kun tuossa aiemmin kyselytunnilla oli keskustelua energiasta, niin täytyy sanoa, että minulla oli pyöreän pöydän keskustelu Säätytalolla ja minulla oli kaksi suomalaista kauppaketjua siellä paikalla — joku sanoi, että Suomessa on kaksi ja puoli kauppaketjua, mutta kaksi oli paikalla — ja molemmat ilmoittivat, että he tulevat vähentämään energiankäyttöä 20 prosenttia. Kyllä minä arvostan sitä, että nämä toimijat, jotka ovat kuitenkin keskeisiä, tietyllä tavalla kantavat myös sitä yhteiskuntavastuuta. Sitä, miten se läpinäkyvyys näkyy hinnoissa, mihin täällä on useakin viitannut, totta kai vielä hakisin.

Se, mikä on haaste kaupan puolella, tulee olemaan sitä jatkossa enemmän, on tämä regulaation eli lainsäädännön pysyminen vauhdissa siihen nähden, kuinka nopeasti kaupan tyyli muuttuu. Se tulee varmasti kyllä haastamaan eduskuntaa tulevinakin kausina, koska koskaan ei saisi olla sellainen tilanne, että lainsäädäntö estää kaupan kehittämisen oikealla ja rehellisellä tavalla, ja tämä on [Puhemies koputtaa] tietyllä tavalla sellainen, josta kannan huolta. — Mutta kiitoksia keskustelusta omasta puolestani.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.